

Svjetski dan zdravlja 2008. - "Zaštitite zdravlje od klimatskih promjena"

Antoinette Kaić-Rak

Ured Svjetske zdravstvene organizacije u RH

Svjetski dan zdravlja 7. travnja 2008. godine usmjeren je na globalni problem koji se ni u Europi više ne može zanemarivati, a to je potreba zaštite zdravlja od štetnih posljedica klimatskih promjena.

Mijenjanje lica klime: zdravlje na prvom mjestu

"Do sada je polarni medvjed bio maskota za klimatske promjene. Mi moramo koristiti svaki znanstveno razuman i politički korektan mehanizam da uvjerimo vođe da je čovječanstvo najvažnija vrsta ugrožena klimatskim promjenama." Dr Margaret Chan, Generalni direktor Svjetske zdravstvene organizacije

Klimatske se promjene već događaju u Europi i širom svijeta

Sada su već sva društva osjetljiva na klimatske promjene. Učinci na ljudsko zdravlje već su primijećeni u Europskoj regiji Svjetske zdravstvene organizacije. Prvi alarmantni primjeri uključuju 44 000 smrti uzrokovane toplinskim udarima u kolovozu 2003., promjenama u geografskoj rasprostranjenosti nekih zaraznih bolesti uzrokovanih vektorima, kao što su one koje prenose krpelji i azijski tigrasti komarci, te promijenjena peludna sezona.

Zdravstvene posljedice uslijed povećanog rizika od ekstremnih vremenskih prilika, uključuju:

- smanjenu smrtnost zbog smanjene izloženosti niskim temperaturama, zbog povećanog broja vrućih dana i smanjenog broja hladnih dana;
- povećani rizik od smrtnosti uzrokovanih visokim temperaturama napose zbog učestalijih toplinskih udara, posebno kod najosjetljivijih dobnih skupina (stariji ljudi, kronični bolesnici, djeca i socijalno ugrožene osobe);
- povećani rizik od smrti, povreda, zaraza, respiratornih i kožnih bolesti zbog nevremena praćenih jakim oborinama;
- povećani rizik od pothranjenosti i zaraznih bolesti koje se prenose vodom i hranom zbog pomanjkanja hrane i vode uslijed sve većih suša;
- povećani rizik od pothranjenosti i zaraznih bolesti, te post-traumatskih poremećaja uzrokovanih stresom uslijed povećanja intenzivne tropske ciklonske aktivnosti;
- povećani rizik od smrti i povreda od utapanja zbog poplava te zbog zdravstvenih posljedica povezanih sa migracijama uvjetovanih porastom razine mora.

Za očekivati je da će se zdravstvene posljedice povećavati s porastom temperature. Međutim, mnoge se posljedice mogu izbjeći ili kontrolirati kroz akcije u sektorima povezanim sa zdravstvom, kao što su transport i upravljanje vodama. Europski regionalni ured Svjetske zdravstvene organizacije prezentira niz opcija u svrhu prevencije, pripremljenosti i djelovanja na zdravstvene posljedice uvjetovane klimatskim promjenama.

Djeluj sada!

Naravno, što zemlje prije reagiraju, veća je dobrobit i niži su troškovi. Ulaganje u učinkovite mjere ublažavanja posljedica klimatskih promjena – zaustavljanje akumulacije stakleničkih plinova (smanjeno izlaganje) i usporavanje klimatskih promjena – rezultat će zdravstvenim dobitcima. Zemlje također mogu planirati mjere adaptacije (da se smanje posljedice), kako bi pomogle svojim građanima nositi se s novim prijetnjama.

Zdravstveni sustavi igraju važnu ulogu u uspostavi mjera za prevenciju i odgovor na prijetnje zdravlju povezane s klimom. Primjerice, oni mogu:

- osnažiti već postojeće javnozdravstvene mjere kontrole bolesti i zaštite zdravlja;
- predvidjeti posljedice, rano ih otkriti i sukladno djelovati; te informirati javnost.

Svjetska zdravstvena organizacija poziva na globalnu akciju za "zaštitu zdravlja od klimatskih promjena"

Svjetska zdravstvena organizacija nastala je iz međunarodnog opredjeljenja da se izgradi globalna sigurnost i mir. Šezdeset godina kasnije, isti osjećaj ugroženosti i solidarnosti okuplja globalnu zajednicu da bi se pozabavila rastućoj prijetnjom javnozdravstvenoj sigurnosti, a to je promjena klime.

"Kao što se zdravlje i dobrobit smatraju temeljnim čimbenicima za mir i sigurnost", zabilježila je Dr Margaret Chan, Generalna direktorica Svjetske zdravstvene organizacije, "tako zdravlje i dobrobit ljudi mora postati glavni poticaj za učinkovite napore na području ublažavanja utjecaja promjene klimena zdravlje".

Promjena klime sve više se približava središtu međunarodnog dnevnog reda, što je najbolje nedavno pokazala dodjela Nobelove nagrade koju je dobio bivši potpredsjednik Sjedinjenih američkih država Al Gore i tim UN-ovih eksperata za svoj rad na tu temu. Danas postaje sve očiglednije da su zdravi okoliš i kvalitetno javno zdravstvo preduvjeti za održivi razvoj.

"Zdravstveni djelatnici nalaze se u prvoj liniji "bojišnice" u smislu djelovanja na području ublažavanja utjecaja klimatskih promjena na zdravlje. Najugroženije populacije su one koje žive u zemljama gdje se zdravstveni sektor još uvijek bori da prevenira, detektira i kontrolira malariju, pothranjenost i dijareju. Očekuje se da će uslijed klimatskih promjena doći do pogoršanja postojećeg stanja što će predstavljati nove izazove i pritiske na javno zdravstvo".

"Mi trebamo javno zdravstvo staviti u srce dnevnog reda vezanog za klimatske promjene", dodala je Dr Chan. "To podrazumijeva mobiliziranje vlada i različitih sudionika da surađuju na jačanju praćenja i suzbijanja zaraznih bolesti, racionalnije korištenje sve manjih rezervi vode te zdravstvenu akciju u hitnim slučajevima".

Na Svjetski dan zdravlja 2008. zajednice i organizacije širom svijeta organizirat će aktivnosti da bi u javnosti podigli svijest i razumijevanje o zdravstvenim posljedicama klimatskih promjena, ukazati na sve veću međuovisnost ovih dvaju područja kao i na važnost reagiranja kako na nacionalnim tako i na međunarodnoj razini.

Svjetski dan zdravlja proglašen je od strane Prve Svjetske zdravstvene skupštine 1948. godine. Ovaj dan se obilježava svake godine 7. travnja i služi da bi se na taj način podigla svijest javnosti i upozorila javnost o ključnim globalnim javnozdravstvenim izazovima. Na Svjetski dan zdravlja 2008. godine obilježit ćemo ujedno 60. godišnjicu osnutka SZO.

Kontakt:

Prof.dr.sc. Antoinette Kaić-Rak
Voditeljica Ureda Svjetske zdravstvene organizacije u RH
WHO Croatia Country Office
Radnička cesta 41
10000 Zagreb - Croatia
tel:+385 1 23 29 618
fax: +385 1 23 29 619
e-mail: a.kaic-rak@who.hr